

EXTRASE

I. din CODUL CIVIL

Respectul vieții private și al demnității persoanei umane

Dreptul la viața privată

Art.77 – (1) Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private. (2) Nimeni nu poate fi supus vreunor imixtiuni în viața intimă, personală sau de familie, nici în domiciliul sau corespondența sa, fără să existe consimțământul său ori fără ca legea să permită acest lucru.

Dreptul la demnitate

Art.78 – (1) Orice persoană are dreptul la respectarea demnității sale.

2) Este interzisă orice atingere adusă imaginii, onoarei și reputației unei persoane, fără consimțământul acesteia sau fără ca legea să permită acest lucru.

Publicitatea vieții private

Art.79 – (1) Este interzisă utilizarea, în mod public, a înregistrărilor imaginii sau vocii unei persoane, fără acordul acesteia.

(2) Este, de asemenea, interzisă utilizarea, în mod public, a corespondenței, manuscriselor sau altor documente personale, precum și a informațiilor din viața privată a unei persoane, fără acordul acesteia, dacă sunt de natură să aducă atingere imaginii sau reputației sale.

(3) Fac excepție de la prevederile alin. (1) și (2) cazurile în care utilizarea este permisă prin lege sau când prezintă un interes public justificat.

Atingeri aduse vieții private sau reputației

Art.80 – Pot fi îndeosebi considerate ca atingeri aduse vieții private:

- a) intrarea fără drept în locuință sau luarea din aceasta a oricărui obiect fără acordul celui care o ocupă în mod legal;
- b) interceptarea fără drept a unei convorbiri private săvârșite prin orice mijloace tehnice;
- c) captarea ori utilizarea imaginii sau a vocii unei persoane, dacă aceasta nu se află într-un loc public;
- d) difuzarea de imagini ale persoanei, filmată în propria locuință sau în orice alte locuri private, fără acordul acesteia;
- e) difuzarea de imagini care prezintă interioare sau aspecte exterioare ale locuinței private, fără acordul celui care o ocupă în mod legal;
- f) ținerea vieții private sub observație, prin orice mijloace, în afară de cazurile prevăzute expres de lege;
- g) difuzarea de știri, dezbateri, anchete sau de reportaje scrise sau audiovizuale privind viața intimă, personală sau de familie, fără acordul persoanei în cauză;
- h) difuzarea de materiale conținând imagini privind o persoană aflată la tratament în unitățile de asistență medicală, precum și a datelor cu caracter personal privind starea de sănătate, problemele de diagnostic, prognostic, tratament, circumstanțe în legătură cu boala și cu alte diverse fapte, inclusiv rezultatul autopsiei, fără acordul persoanei în cauză, iar în cazul în care aceasta este decedată, fără acordul familiei sau al persoanelor îndreptățite;
- i) utilizarea numelui, imaginii, vocii sau asemănării cu o altă persoană în alt scop decât informarea legitimă a publicului;
- j) difuzarea sau utilizarea corespondenței, manuscriselor sau a altor documente personale, inclusiv a datelor privind domiciliul, reședința, precum și numerele de telefon ale unei persoane sau ale membrilor familiei sale, fără acordul persoanei căreia acestea îi aparțin sau care, după caz, are dreptul de a dispune de ele.

Prezumția de consimțământ

Art.81 – Când însuși cel la care se referă o informație sau un material le pune la dispoziția unei persoane fizice ori persoane juridice despre care are cunoștință că își desfășoară activitatea în domeniul informării publicului, consimțământul pentru utilizarea acestora este prezumat, nefiind necesar un acord scris.

Prelucrarea datelor personale

Art.82 – (1) Orice prelucrare a datelor cu caracter personal, prin mijloace automate sau neautomate, se poate face numai în cazurile și condițiile prevăzute de lege.

(2) În sensul prezentului articol, prin date cu caracter personal se înțelege orice informație referitoare la o persoană fizică identificată sau, după caz, care poate fi identificată, în mod direct ori indirect, prin referire la un număr de identificare sau la unul ori mai multe elemente specifice identității sale fizice, fiziologice, psihice, economice, culturale, sociale sau politice.

Dosarele personale

Art.83 – (1) Nicio persoană, autoritate sau instituție publică având atribuții de prelucrare a datelor cu caracter personal nu poate întocmi, deține sau distruge un dosar privitor la o anumită persoană decât în cazurile și în condițiile prevăzute prin lege.

(2) În toate cazurile, ea nu poate aduna și conserva decât acele informații ce corespund scopului pentru care s-a constituit dosarul.

Accesul la dosarul altuia

Art.84 – Nimeni nu are dreptul ca, fără acordul persoanei cu privire la care s-a constituit dosarul sau fără autorizarea prevăzută de lege, să comunice date din acel dosar terților și nici să folosească informațiile pe care le deține în alte scopuri decât cele prevăzute în art.83 alin.(2).

Accesul la propriul dosar

Art.85 – (1) Cel care deține un dosar privind o altă persoană nu îi poate interzice acesteia din urmă accesul la acel dosar decât dacă justifică un interes serios și legitim.

(2) Accesul la informațiile cu caracter personal prelucrate sau deținute de o altă persoană, autoritate sau instituție publică, după caz, este gratuit.

Dreptul de intervenție asupra datelor personale

Art.86 – Orice persoană are dreptul, în mod gratuit, să verifice și să ceară, în condițiile legii, rectificarea sau actualizarea datelor inexacte, incomplete sau echivoce din dosarul său, radierea datelor perimate sau nejustificate prin obiectul acelui dosar, precum și să formuleze, când este cazul, comentarii sau observații cu privire la informațiile pe care acesta le conține.

Dreptul de a se adresa justiției

Art.87 – (1) Dacă legea nu prevede condițiile și modalitățile de exercitare a dreptului la consultarea sau rectificarea unui dosar, acestea vor fi determinate de instanța judecătorească, la cererea persoanei interesate.

(2) În toate cazurile, dreptul la daune-interese al persoanei care a suferit un prejudiciu în urma unei prelucrări de date cu caracter personal sau a ținerii unui dosar, efectuate fără acordul persoanei interesate ori cu nerespectarea dispozițiilor legale, rămâne neatins și poate fi valorificat în condițiile dreptului comun. Orice clauză contrară este considerată nescisă.

TITLUL V - Apărarea drepturilor nepatrimoniale

Ocrotirea personalității umane

Art.262 – (1) Personalitatea umană este ocrotită în mod egal de lege.

(2) Orice persoană fizică are dreptul la ocrotirea valorilor strâns legate de ființa umană, cum sunt viața, sănătatea, integritatea fizică, demnitatea, intimitatea vieții private, creația științifică, artistică, literară sau tehnică, precum și a oricăror altor drepturi nepatrimoniale.

Mijloace de apărare

Art.263 – (1) Persoana fizică ale cărei drepturi nepatrimoniale au fost încălcate ori sunt amenințate poate cere oricând instanței:

- a) interzicerea săvârșirii faptei ilicite, dacă aceasta este iminentă;
- b) încetarea încălcării și interzicerea pentru viitor, dacă aceasta durează încă;
- c) constatarea caracterului ilicit al faptei săvârșite, dacă tulburarea pe care a produs-o subzistă.

(2) Totodată, cel care a suferit o încălcare a unor asemenea drepturi poate cere instanței să-l oblige pe autorul faptei să îndeplinească orice măsuri socotite necesare de către instanță spre a ajunge la restabilirea dreptului atins, cum sunt:

- a) sechestrarea, distrugerea, confiscarea sau retragerea din circulație a bunurilor ori a mijloacelor care au servit sau au fost destinate să servească la săvârșirea faptei prejudiciabile;
- b) obligarea autorului, pe cheltuiala sa, la publicarea hotărârii de condamnare sau la plata unei sume de bani în folosul unei persoane juridice fără scop patrimonial care desfășoară o activitate de binefacere;
- c) orice alte măsuri necesare pentru repararea prejudiciului cauzat și încetarea atingerilor ilicite aduse personalității.

(3) Independent de aceasta, persoana prejudiciată poate cere despăgubiri sau, după caz, o reparație patrimonială pentru prejudiciul, chiar nepatrimonial, ce i-a fost cauzat, dacă vătămarea este imputabilă autorului faptei prejudiciabile. În aceste cazuri, dreptul la acțiune este supus prescripției extinctive.

Dreptul la replică

Art.264 – (1) Orice persoană ale cărei drepturi sau interese legitime au fost lezate în mod direct prin prezentarea în presa scrisă sau audiovizuală a unor fapte neadevărate beneficiază de dreptul la replică.

(2) Nu există drept la replică în cazul reproducerii fidele a dezbaterilor publice din cadrul unei autorități sau instituții la care persoana care se consideră lezată a participat. De asemenea, nu există drept la replică atunci când prezentarea contestată reproduce în mod fidel un material care emană direct de la această persoană.

Conținutul și forma răspunsului

Art.265 – (1) Răspunsul trebuie să fie concis și să se limiteze la obiectul prezentării contestate.

(2) El trebuie să fie formulat în scris.

(3) În cazul materialelor difuzate în cadrul unei emisiuni audiovizuale, răspunsul poate, la alegerea persoanei ce se consideră lezată, să fie formulat în scris ori poate fi înregistrat pe un suport audio sau video, cu respectarea standardelor tehnice utilizate de instituția de presă care a difuzat prezentarea contestată. De asemenea, dacă instituția sesizată este de acord, răspunsul poate fi formulat și direct în cadrul unei intervenții pe post a persoanei care se consideră lezată.

Refuzul răspunsului

Art.266 - Răspunsul poate fi refuzat dacă este în mod vădit inexact sau dacă este contrar legii ori bunelor moravuri.

Procedură

Art.267 – (1) Autorul răspunsului se poate adresa instituției de presă în termen de cel mult 20 de zile de la data la care a luat cunoștință de prezentarea pe care o contestă, dar nu mai târziu de 3 luni de la data publicării ori difuzării acesteia.

(2) Instituția de presă sesizată trebuie să informeze pe autorul răspunsului, în termen de cel mult două zile de la data primirii cererii de replică, despre data, ora și emisiunea când se va publica ori difuza răspunsul sau, în

cazul când se solicită intervenția directă pe post, dacă va permite și asigura efectuarea acesteia. Atunci când instituția de presă refuză fie publicarea ori difuzarea replicii, fie intervenția directă pe post, se vor comunica de îndată motivele acestui refuz.

Modalitatea de publicare sau difuzare

Art.268 – (1) Răspunsul trebuie să fie publicat sau difuzat în așa fel încât să atingă într-o măsură cât este posibil de mare publicul care a luat cunoștință de prezentarea ce este contestată. În acest scop, răspunsul se publică ori difuzează în același mod și în același loc cu prezentarea contestată, de îndată, dar nu mai târziu de 3 zile de la data aprobării publicării ori difuzării lui.

(2) În cadrul emisiunilor audiovizuale, răspunsul trebuie să fie prezentat în cadrul aceleiași interval orar, al aceleiași emisiuni, în limitele aceleiași durate și cu precizarea emisiunii în care s-a produs lezarea. Dacă emisiunea în care s-a produs lezarea este programată într-un interval mai îndepărtat de 7 zile, răspunsul se difuzează în termen de 3 zile, în același interval orar și cu precizarea emisiunii în care s-a produs lezarea.

(3) Răspunsul trebuie publicat sau difuzat integral și fără să fie alterat, trunchiat, reformulat ori modificat. Instituția de presă sesizată nu poate să adauge ori să facă imediat vreun comentariu, în afara unei declarații prin care indică dacă își menține prezentarea faptelor ori anunță sursele care au stat la baza întocmirii sau difuzării acesteia.

(4) În toate cazurile, publicarea sau difuzarea răspunsului este gratuită. Orice convenție sau clauză contrară este considerată nescrisă.

Acțiunea în justiție

Art.269 – (1) Dacă cel sesizat împiedică exercitarea acestor drepturi, refuză publicarea ori difuzarea sau nu o realizează în mod corect, persoana ce se consideră lezată se poate adresa instanței judecătorești competente. Instanța se va pronunța de îndată pe baza probelor administrate, prin ordonanță președințială.

(2) Exercițarea sau, după caz, neexercitarea dreptului la replică nu implică renunțarea persoanei lezate la dreptul de a obține în condițiile legii o reparație echitabilă a prejudiciului suferit.

(3) Dispozițiile alin.(1) nu exclud dreptul persoanei care se consideră lezată de a recurge și la proceduri administrative desfășurate în baza legii sau reglementate de organizațiile profesionale din domeniul presei.

Dreptul la rectificare

Art.270 – (1) Orice persoană ale cărei drepturi sau interese legitime au fost lezate prin prezentarea în presa scrisă sau audiovizuală a unor fapte inexacte beneficiază de dreptul la rectificarea informațiilor greșite.

(2) Dispozițiile art.265-269 se aplică, în mod corespunzător, și în cazul rectificării unor informații inexacte comunicate prin presa scrisă ori audiovizuală.

Apărarea dreptului la nume

Art.271 – (1) Cel al cărui nume este contestat poate să ceară instanței judecătorești recunoașterea dreptului său la acel nume.

(2) De asemenea, cel care este lezat prin uzurparea, în tot sau în parte, a numelui său poate să ceară oricând instanței judecătorești să dispună încetarea acestei atingeri nelegitime.

(3) Dispozițiile prezentului articol se aplică, în mod corespunzător, și apărării dreptului la pseudonim.

Măsuri provizorii

Art.272 – (1) Dacă acela care se consideră lezat în drepturile sale nepatrimoniale face dovada credibilă că este obiectul unei atingeri ilicite, actuale sau iminente, după caz, și că această atingere riscă să-i cauzeze un prejudiciu dificil de reparat, poate să ceară instanței judecătorești luarea unor măsuri provizorii.

(2) Instanța judecătorească poate să dispună în special:

- a) interzicerea încălcării sau încetarea ei provizorie;
- b) luarea măsurilor necesare pentru a asigura conservarea probelor.

(3) Cu toate acestea, în cazul atingerii aduse prin mijloacele de presă scrisă sau audiovizuală periodică, instanța judecătorească nu poate să dispună încetarea cu titlu provizoriu a acesteia decât dacă atingerea este de natură să cauzeze un prejudiciu grav reclamantului și nu este în mod evident justificată, iar măsura luată de instanță nu apare ca fiind disproporționată în raport cu atingerea adusă.

(4) Instanța soluționează cererea potrivit dispozițiilor privitoare la ordonanța președințială, care se aplică în mod corespunzător. În cazul în care cererea este formulată înainte de introducerea acțiunii de fond, prin hotărârea prin care s-a dispus măsura provizorie se va fixa și termenul în care acțiunea în fond trebuie să fie introdusă, sub sancțiunea încetării de drept a acelei măsuri. Dispozițiile alin.(6) sunt aplicabile.

(5) Dacă măsurile luate sunt de natură să producă un prejudiciu părții adverse, instanța poate obliga pe reclamant să dea o cauțiune în cuantumul fixat de aceasta, sub sancțiunea încetării de drept a măsurii dispuse.

(6) Măsurile luate potrivit prezentului articol anterior introducerii acțiunii în justiție pentru apărarea dreptului nepatrimonial încălcat încetează de drept dacă reclamantul nu a sesizat instanța în termenul fixat de aceasta, dar nu mai târziu de 30 de zile de la luarea acestora.

(7) Reclamantul este ținut să repare, la cererea părții interesate, prejudiciul cauzat prin măsurile provizorii luate, dacă acțiunea de fond este respinsă ca neîntemeiată. Cu toate acestea, dacă reclamantul nu a fost în culpă ori a avut o culpă ușoară, instanța, în raport cu circumstanțele concrete, poate fie să refuze obligarea sa la despăgubirile cerute de partea adversă, fie să dispună reducerea acestora.

(8) Dacă partea adversă nu solicită daune-interese, instanța va dispune eliberarea cauțiunii, la cererea reclamantului, prin hotărâre dată cu citarea părților. Cererea se judecă potrivit dispozițiilor privitoare la ordonanța președințială, care se aplică în mod corespunzător. În cazul în care pârâtul se opune la eliberarea cauțiunii, instanța va fixa un termen în vederea introducerii acțiunii de fond, care nu poate fi mai lung de 30 de zile de la data pronunțării hotărârii, sub sancțiunea încetării de drept a măsurii de indisponibilizare a sumei depuse cu titlu de cauțiune.

Decesul titularului dreptului nepatrimonial

Art.273 – (1) Acțiunea pentru restabilirea dreptului nepatrimonial încălcat poate fi continuată sau pornită, după moartea persoanei vătămate, de către soțul supraviețuitor, de oricare dintre rudele în linie dreaptă ale persoanei decedate, precum și de oricare dintre rudele sale colaterale până la gradul al patrulea inclusiv.

(2) Acțiunea pentru restabilirea integrității memoriei unei persoane decedate poate fi pornită de cei prevăzuți la alin.(1).

Apărarea drepturilor nepatrimoniale ale persoanei juridice

Art.274 - Dispozițiile prezentului titlu se aplică prin asemănare și drepturilor nepatrimoniale ale persoanelor juridice, cum sunt dreptul la denumire, la sediu și altele asemenea.

II. din CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ

Art.100. Excluderea probelor obținute în mod nelegal

(1) Probele obținute în mod nelegal nu pot fi folosite în cadrul procesului penal.

(2) În mod excepțional, probele obținute în mod nelegal pot fi folosite atunci când, prin aceasta nu este încălcat caracterul echitabil al procesului penal.

(3) Probele obținute prin tortură, tratamente inumane sau degradante nu pot fi folosite în cadrul procesului penal.

(4) Probele derivate din probele prevăzute în alin.(1) și (3) se exclud dacă au fost obținute în mod direct din probele obținute în mod nelegal și nu puteau fi obținute în alt mod.

(5) Probele derivate din probele prevăzute în alin.(1) și (3) nu se exclud dacă probele obținute în mod nelegal sunt folosite în condițiile alin. (2).

Art.101. Aprecierea probelor

- (1) Probele nu au o valoare dinainte stabilită prin lege și sunt supuse liberei aprecieri a organelor judiciare în urma evaluării tuturor probelor administrate în cauză.
- (2) În luarea deciziei asupra existenței infracțiunii și a vinovăției inculpatului instanța hotărăște motivat, cu trimitere la toate probele evaluate. Condamnarea se dispune doar atunci când instanța are convingerea că acuzația a fost dovedită dincolo de orice îndoială rezonabilă.
- (3) Hotărârea instanței nu se poate întemeia, în măsură determinantă, pe mărturia investigatorului sub acoperire care a fost audiat în calitate de martor, sau pe declarațiile martorilor protejați.

CAPITOLUL IV

Tehnici speciale de supraveghere sau cercetare

Art.136. Dispoziții generale

- (1) Prin tehnici speciale de supraveghere sau cercetare se înțelege:
 - a) interceptarea convorbirilor și comunicărilor;
 - b) supravegherea video, audio sau prin fotografiere în spații private;
 - c) localizarea sau urmărirea prin GPS sau prin alte mijloace tehnice de supraveghere;
 - d) obținerea listei convorbirilor telefonice;
 - e) reținerea, predarea sau percheziționarea trimiterilor poștale;
 - f) monitorizarea tranzacțiilor financiare și dezvăluirea datelor financiare;
 - g) utilizarea investigatorilor sub acoperire;
 - h) constatarea unei infracțiuni de corupție sau a încheierii unei convenții;
 - i) livrarea supravegheată;
 - j) identificarea abonatului, proprietarului sau utilizatorului unui sistem de telecomunicații sau a unui punct de acces la un computer.
- (2) Prin interceptarea convorbirilor sau comunicărilor se înțelege interceptarea, accesul, monitorizarea, colectarea sau înregistrarea convorbirilor sau comunicărilor efectuate prin telefon, sistem informatic sau prin orice alt mijloc de comunicare, precum și înregistrarea datelor de trafic ce indică sursa, destinația, data, ora, dimensiunea, durata sau tipul comunicării efectuate prin telefon, sistem informatic sau prin orice alt mijloc de comunicare.
- (3) Prin supravegherea video, audio sau prin fotografiere în spații private se înțelege fotografierea persoanelor, observarea sau înregistrarea conversațiilor, mișcărilor ori a altor activități ale acestora, în spații private.
- (4) Prin localizarea sau urmărirea prin GPS sau prin alte mijloace tehnice de supraveghere se înțelege folosirea unor dispozitive care determină locul unde se află persoana sau obiectul la care este atașat.
- (5) Prin percheziționarea trimiterilor poștale se înțelege percheziționarea, prin mijloace fizice sau tehnice, a scrisorilor, a altor trimiteri poștale sau a obiectelor transmise prin orice mijloc.
- (6) Prin monitorizarea tranzacțiilor financiare și dezvăluirea datelor financiare se înțeleg operațiunile prin care se asigură cunoașterea conținutului tranzacțiilor financiare efectuate prin intermediul unei bănci sau a altei instituții competente ori obținerea de la o bancă sau de la altă instituție financiară, de înscrisuri sau informații aflate în posesia acestora referitoare la depuneri, conturi sau tranzacțiile unei persoane.
- (7) Prin constatarea unei infracțiuni de corupție se înțelege acțiunea sau inacțiunea ce este similară unei infracțiuni de corupție, îndeplinită în scopul străngerii de probe în cadrul procesului penal.
- (8) Prin constatarea încheierii unei convenții se înțelege cumpărarea de la o persoană suspectată de comiterea unei infracțiuni a unui obiect ce poate constitui mijloc de probă, prestarea unui serviciu pentru persoana suspectată de comiterea unei infracțiuni, ori cumpărarea unei persoane care se bănuiește că este victima traficului de persoane sau a unei răpiri.
- (9) Prin livrarea supravegheată se înțelege tehnica de supraveghere și cercetare prin care se permite intrarea, tranzitarea sau ieșirea de pe teritoriul țării a unor bunuri în privința cărora există o suspiciune cu privire la caracterul ilicit al deținerii sau obținerii acestora, sub supravegherea ori cu autorizarea autorităților

competente, în scopul investigării unei infracțiuni sau al identificării persoanelor implicate în săvârșirea unei infracțiuni.

(10) Prin supravegherea tehnică se înțelege utilizarea uneia dintre tehnicile prevăzute la alin. (1) lit. a) –c) și f).

Art.137. Supravegherea tehnică

(1) Supravegherea tehnică se dispune de judecătorul de drepturi și libertăți atunci când sunt îndeplinite următoarele condiții:

a) există o suspiciune rezonabilă cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni prevăzute în alin. (3);
b) măsura este necesară și proporțională cu restrângerea drepturilor și libertăților fundamentale, date fiind particularitățile cauzei, importanța informațiilor ori a probelor ce urmează a fi obținute sau gravitatea infracțiunii;

c) probele sau localizarea și identificarea suspectului sau inculpatului nu ar putea fi obținute în alt mod sau obținerea lor ar presupune dificultăți deosebite ce ar prejudicia ancheta ori există un pericol pentru siguranța persoanelor sau a unor bunuri de valoare.

(2) Supravegherea tehnică se poate dispune cu privire la suspect, sau inculpat. Interceptarea convorbirilor și comunicărilor, precum și localizarea sau urmărirea prin GPS se poate dispune și cu privire la o altă persoană dacă există o suspiciune rezonabilă că aceasta primește ori transmite comunicări de la suspect sau de la inculpat ori destinate suspectului sau inculpatului, că suspectul sau inculpatul folosește telefonul sau sistemul de comunicare al persoanei respective, sau punctul de acces al acesteia la un sistem informatic. Monitorizarea tranzacțiilor financiare și dezvăluirea datelor financiare se poate dispune și cu privire la persoana care a participat sau participă la tranzacțiile financiare ale suspectului sau inculpatului, ori la persoana care coordonează activitățile financiare ale suspectului sau inculpatului. Supravegherea video, audio sau prin fotografiere în spații private se poate dispune și cu privire la altă persoană decât suspectul dacă există o suspiciune rezonabilă că printr-o astfel de măsură se poate ajunge la descoperirea locului în care se află suspectul sau inculpatul.

(3) Supravegherea tehnică se poate dispune în cazul infracțiunilor contra securității naționale prevăzute de Codul penal și de alte legi speciale, precum și în cazul infracțiunilor de trafic de stupefiante, trafic de arme, trafic de persoane, acte de terorism, spălare a banilor, falsificare de monede sau alte valori, falsificarea de instrumente de plată electronică șantaj, viol, lipsire de libertate, evaziune fiscală, în cazul infracțiunilor de corupție, infracțiunilor împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene, al infracțiunilor care se săvârșesc prin sisteme informatice sau mijloace de comunicare electronică, sau în cazul unor alte infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa de 5 ani închisoare sau mai mare.

(4) Este interzisă dispunerea supravegherii tehnice cu privire la raporturile legale dintre avocat și suspectul, inculpatul pe care îl apără. Dacă pe parcursul sau după executarea măsurii rezultă că activitățile de supraveghere tehnică au vizat și raporturile dintre avocat și suspectul sau inculpatul pe care acesta îl apără, probele obținute nu pot fi folosite în cadrul procesului penal, urmând a fi șterse, de îndată, de către procuror. Judecătorul care a dispus măsura este informat, de îndată, de către procuror.

Art.138. Procedura de emitere a mandatului de supraveghere tehnică

(1) Supravegherea tehnică poate fi dispusă în cursul urmăririi penale, pe o durată de cel mult 30 de zile, la cererea procurorului, de judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află sediul parchetului din care face parte procurorul care a formulat cererea.

(2) Cererea formulată de procuror trebuie să cuprindă: indicarea măsurii de supraveghere tehnică care se solicită a fi dispusă, numele sau alte date de identificare a persoanei împotriva căreia se dispune măsura, indicarea probelor sau a datelor din care rezultă suspiciunea rezonabilă cu privire la săvârșirea unei infracțiuni pentru care se poate dispune măsura, indicarea faptei și a încadrării juridice, iar , în cazul măsurii supravegherii video, audio sau prin fotografiere în spații private, dacă se solicită și încuviințarea ca organele

de urmărire penală să pătrundă în spații private indicate pentru a activa sau dezactiva mijloacele tehnice ce urmează a fi folosite pentru executarea măsurii supravegherii tehnice, motivarea caracterului proporțional și subsidiar al măsurii. Procurorul trebuie să înainteze dosarul judecătorului de drepturi și libertăți.

(3) Cererea prin care se solicită încuviințarea supravegherii tehnice se soluționează în aceeași zi, în camera de consiliu, fără citarea părților. Participarea procurorului este obligatorie.

(4) În cazul în care apreciază că cererea este întemeiată judecătorul de drepturi și libertăți dispune, prin încheiere, admiterea cererii procurorului și emite de îndată mandatul de supraveghere tehnică. Întocmirea minutei este obligatorie.

(5) Încheierea judecătorului de drepturi și libertăți și mandatul trebuie să cuprindă:

- a) denumirea instanței;
- b) data, ora și locul emiterii;
- c) numele, prenumele și calitatea persoanei care a dat încheierea și a emis mandatul;
- d) indicarea măsurii concrete încuviințate;
- e) perioada și scopul pentru care s-a autorizat măsura;
- f) numele persoanei supuse măsurii de supraveghere tehnică ori datele de identificare ale acesteia;
- g) indicarea, în cazul în care este necesar față de natura măsurii încuviințate, a elementelor de identificare a fiecărui telefon, a punctului de acces la un sistem informatic sau a numărului de cont al suspectului sau inculpatului;
- h) în cazul măsurii supravegherii video, audio sau prin fotografiere în spații private, mențiunea privind încuviințarea solicitării ca organele de urmărire penală să pătrundă în spații private pentru a activa sau dezactiva mijloacele tehnice ce urmează a fi folosite pentru executarea măsurii supravegherii tehnice;
- i) semnătura judecătorului și ștampila instanței.

(6) În cazul în care judecătorul de drepturi și libertăți apreciază că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute în art.137 dispune, prin încheiere, respingerea cererii de încuviințare a măsurii supravegherii tehnice.

(7) Încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra măsurilor de supraveghere tehnică nu este supusă niciunei căi de atac.

(8) O nouă cerere de încuviințare a aceleiași măsuri poate fi formulată numai dacă au apărut ori s-au descoperit fapte sau împrejurări noi necunoscute la momentul soluționării cererii anterioare de către judecătorul de drepturi și libertăți.

Art.139. Autorizarea unor măsuri de supraveghere tehnică de către procuror

(1) Procurorul poate autoriza, pe o durată de maximum 48 de ore, măsurile de supraveghere tehnică atunci când:

- a) există urgență, iar obținerea mandatului de supraveghere tehnică în condițiile art.138 ar conduce la o întârziere substanțială a cercetărilor, la pierderea, alterarea sau distrugerea probelor, ori ar pune în pericol siguranța persoanei vătămate, a martorului sau membrilor familiilor acestora, și
- b) sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art.137 alin.(1) – (4) .

(2) Ordonanța procurorului prin care se autorizează măsura de supraveghere tehnică trebuie să cuprindă mențiunile prevăzute în art.138 alin.(5).

(3) Procurorul are obligația de a sesiza, în termen de cel mult 24 de ore de la expirarea măsurii, judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află sediul parchetului din care face parte procurorul care a emis ordonanța, în vederea confirmării măsurii, înaintând totodată un proces - verbal de redare rezumativă a activităților de supraveghere tehnică efectuate și dosarul cauzei.

(4) În cazul în care judecătorul de drepturi și libertăți apreciază că au fost îndeplinite condițiile prevăzute în alin.(1), confirmă măsura dispusă de procuror, prin încheiere, pronunțată în camera de consiliu, fără citarea părților.

- (5) În cazul în care judecătorul de drepturi și libertăți apreciază că nu au fost respectate condițiile prevăzute în alin.(1), infirmă măsura luată de către procuror, și dispune distrugerea probelor obținute în temeiul acesteia. Procurorul distruge probele astfel obținute și întocmește un proces-verbal în acest sens.
- (6) Odată cu cererea de confirmare a măsurii sau separat, procurorul poate solicita judecătorului de drepturi și libertăți luarea măsurii supravegherii tehnice în condițiile art.138.
- (7) Încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra măsurilor dispuse de procuror nu este supusă niciunei căi de atac.

Art.140. Punerea în executare a mandatului de supraveghere tehnică

- (1) Procurorul pune în executare supravegherea tehnică, sau poate dispune ca aceasta să fie efectuată de organul de cercetare penală ori de alte organe specializate ale statului. Măsurile de supraveghere tehnică se pot pune în executare cu sprijinul autorității competente.
- (2) Furnizorii de servicii de telecomunicații, informatice sau financiare sunt obligați să colaboreze cu organele de urmărire penală și autoritatea națională prevăzută în alin. 1, în limitele competențelor acestora, pentru punerea în executare a mandatului de supraveghere tehnică.
- (3) Persoanele care sunt chemate să dea concurs tehnic la executarea măsurilor de supraveghere au obligația să păstreze secretul operațiunii efectuate, încălcarea acestei obligații fiind pedepsită potrivit legii penale.
- (4) Procurorul are obligația de a înceta imediat supravegherea tehnică înainte de expirarea duratei mandatului dacă nu mai exista temeiurile care au justificat măsura, informând de îndată despre aceasta judecătorul care a emis mandatul.
- (5) Datele rezultate din măsurile de supraveghere tehnică pot fi folosite și în altă cauză penală dacă din cuprinsul acestora rezultă date sau informații concludente și utile privitoare la pregătirea sau săvârșirea unei alte infracțiuni dintre cele prevăzute la art.137 alin.(3) .
- (6) Datele rezultate din măsurile de supraveghere care nu privesc fapta ce formează obiectul cercetării sau care nu contribuie la identificarea ori localizarea persoanelor, dacă nu sunt folosite în alte cauze penale potrivit alin. (5), se arhivează la sediul parchetului, în locuri speciale, în plic sigilat, cu asigurarea confidențialității, și pot fi transmise judecătorului sau completului investit cu soluționarea cauzei, la solicitarea acestuia. La soluționarea definitivă a cauzei, sunt distruse de către procuror, care întocmește un proces-verbal în acest sens.

Art.141. Consemnarea activităților de supraveghere tehnică

- (1) Procurorul sau organul de cercetare penală întocmește un proces - verbal pentru fiecare activitate de supraveghere tehnică, în care sunt consemnate rezultatele activităților efectuate care privesc fapta ce formează obiectul cercetării sau contribuie la identificarea ori localizarea persoanelor, datele de identificare ale suportului care conține rezultatul activităților de supraveghere tehnică, numele persoanelor la care se referă, dacă sunt cunoscute, sau alte date de identificare, precum și, după caz ora la care a început activitatea de supraveghere și ora la care s-a încheiat.
- (2) La procesul-verbal se atașează, în plic sigilat, o copie a suportului care conține rezultatul activităților de supraveghere tehnică. Suportul sau o copie certificată a acestuia se păstrează la sediul parchetului, în locuri speciale, în plic sigilat și va fi pus la dispoziția instanței, la solicitarea acesteia. După sesizarea instanței, copia suportului care conține activitățile de supraveghere tehnică și copii de pe procesele-verbale se păstrează la grefa instanței, în locuri speciale, în plic sigilat, la dispoziția exclusivă a judecătorului sau completului investit cu soluționarea cauzei.
- (3) Convorbirile, comunicările sau conversațiile purtate într-o altă limbă decât cea română sunt transcrise în limba română, prin intermediul unui interpret, care are obligația de a păstra confidențialitatea.
- (4) Convorbirile sau comunicările interceptate și înregistrate, care privesc fapta ce formează obiectul cercetării sau contribuie la identificarea ori localizarea persoanelor, sunt redată de către procuror sau organul de cercetare penală, într-un proces-verbal în care se menționează mandatul emis pentru efectuarea acestora, numerele posturilor telefonice, datele de identificare ale sistemelor informatice, sau ale punctelor de acces,

numele persoanelor ce au efectuat comunicările, dacă sunt cunoscute, data și ora fiecărei convorbiri sau comunicări în parte. Procesul-verbal este certificat pentru autenticitate de către procuror.

(5) După încetarea măsurii de supraveghere, procurorul informează judecătorul de drepturi și libertăți despre activitățile efectuate.

Art.142. Prelungirea mandatului de supraveghere tehnică

(1) Mandatul de supraveghere tehnică poate fi prelungit, pentru motive temeinic justificate, de către judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța competentă, la cererea motivată a procurorului, în cazul în care sunt îndeplinite condițiile prevăzute în art.137, fiecare prelungire neputând depăși 60 de zile.

(2) Judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță în camera de consiliu, fără citarea părților, prin încheiere care nu este supusă niciunei căi de atac. Întocmirea minutei este obligatorie.

(3) Durata totală a măsurii de supraveghere tehnică, cu privire la aceeași persoană și aceeași faptă, nu poate depăși un an, cu excepția măsurii de supravegherea video, audio sau prin fotografiere în spații private care nu poate depăși 180 de zile.

Art.143. Informarea persoanei supravegheate

(1) După încetarea măsurii de supraveghere tehnică, procurorul informează, în scris, în cel mai scurt timp, pe fiecare subiect al unui mandat despre măsura de supraveghere tehnică ce a fost luată în privința sa.

(2) După momentul informării, persoana supravegheată are dreptul de a lua cunoștință, la cerere, de conținutul proceselor-verbale în care sunt consemnate activitățile de supraveghere tehnică efectuate. De asemenea, procurorul trebuie să asigure, la cerere, ascultarea convorbirilor, comunicărilor sau conversațiilor ori vizionarea imaginilor rezultate din activitatea de supraveghere tehnică.

(3) Termenul de formulare a cererii este de 20 de zile de la data comunicării informării scrise prevăzute în alin. (1).

(4) Procurorul poate să amâne motivat efectuarea informării sau a prezentării suporturilor pe care sunt stocate activitățile de supraveghere tehnică ori a proceselor- verbale de redare, dacă acestea ar putea conduce la:

- a) perturbarea sau periclitarea bunei desfășurări a urmăririi penale;
- b) punerea în pericol a siguranței victimei, a martorilor sau a membrilor familiilor acestora;
- c) dificultăți în supravegherea tehnică asupra altor persoane implicate în cauză.

(5) Amânarea prevăzută în alin. (2) se poate dispune cel mai târziu până la terminarea urmăririi penale sau până la clasarea cauzei.

Art.144. Conservarea sau distrugerea materialelor rezultate din supravegherea tehnică

(1) Dacă în cauză s-a dispus o soluție de clasare, împotriva căreia nu a fost formulată plângere în termenul legal prevăzut de art. 339¹ sau plângerea a fost respinsă, procurorul înștiințează de îndată despre aceasta pe judecătorul de drepturi și libertăți.

¹ **Art. 339. Plângerea în fața judecătorului de cameră preliminară împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimite în judecată**

(1) Persoana a cărei plângere împotriva soluției de clasare sau renunțare la urmărirea penală, dispusă prin ordonanță sau rechizitoriu, a fost respinsă conform art.338 poate face plângere, în termen de 20 de zile de la data comunicării modului de rezolvare, la judecătorul de cameră preliminară de la instanța căreia i-ar reveni, potrivit legii, competența să judece cauza în primă instanță.

(2) Dacă plângerea nu a fost rezolvată în termenul prevăzut la art.337, dreptul de a face plângere poate fi exercitat oricând după împlinirea termenului de 20 de zile în care trebuia soluționată plângerea, dar nu mai târziu de 20 de zile de la data comunicării modului de rezolvare.

(2) Judecătorul de drepturi și libertăți dispune conservarea suportului original sau a copiei certificate a acestuia, prin arhivare la sediul instanței în locuri speciale, în plic sigilat, cu asigurarea confidențialității.

(3) Dacă în cauză instanța a pronunțat o hotărâre de condamnare, achitare sau încetare a procesului penal, rămasă definitivă, suportul original sau copia acestuia se conservă prin arhivare odată cu dosarul cauzei la sediul instanței, în locuri speciale, în plic sigilat, cu asigurarea confidențialității.

Art.145. Reținerea, predarea și percheziționarea trimiterilor poștale

(1) Reținerea, predarea și percheziționarea trimiterilor poștale se poate dispune de judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află sediul parchetului din care face parte procurorul care a întocmit propunerea, cu privire la scrisorile, trimerile poștale sau obiectele trimise ori primite de suspect, inculpat, sau de orice altă persoană care este suspectată că primește sau trimite prin orice mijloc aceste bunuri de la suspect sau inculpat ori bunuri destinate acestuia dacă:

a) există o suspiciune rezonabilă cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni;

b) măsura este necesară și proporțională cu restrângerea drepturilor și libertăților fundamentale, dată fiind particularitățile cauzei, importanța informațiilor sau a probelor ce urmează a fi obținute sau gravitatea infracțiunii;

c) probele nu ar putea fi obținute în alt mod sau obținerea lor ar presupune dificultăți deosebite ce ar prejudicia ancheta, ori există un pericol pentru siguranța persoanelor sau a unor bunuri de valoare.

(2) Este interzisă reținerea, predarea și percheziționarea corespondenței sau a trimerilor poștale, trimise ori primite în raporturile dintre avocat și suspectul, inculpatul sau orice altă persoană pe care acesta o apără, cu excepția situațiilor în care prin intermediul corespondenței sau a trimerilor poștale este săvârșită o infracțiune.

(3) Dispozițiile art.138 se aplică în mod corespunzător.

(4) În cazurile în care există urgență, iar obținerea mandatului de reținere, predare și percheziționare a trimerilor poștale în condițiile art.138 ar conduce la o întârziere substanțială a cercetărilor, la pierderea, alterarea sau distrugerea probelor, ori ar pune în pericol siguranța victimei, a martorului sau membrilor familiilor acestora și sunt îndeplinite condițiile prevăzute de alin.(1) și (2), procurorul poate dispune, pe o durată de maximum 48 de ore, măsurile prevăzute la alin.1. Dispozițiile art.139 alin.(2) - (7) se aplică în mod corespunzător.

(5) Unitățile poștale sau de transport și orice alte persoane fizice sau juridice care efectuează activități de transport sau transfer de informații sunt obligate să rețină și să predea procurorului scrisorile, trimerile poștale sau obiectele la care se face referire în mandatul dispus de judecător sau în autorizația emisă de procuror.

(6) Corespondența, trimerile poștale sau obiectele ridicate și percheziționate care nu au legătură cu cauza se restituie destinatarului.

(7) După efectuarea activităților autorizate, procurorul informează, de îndată, în scris pe fiecare subiect al unui mandat despre măsura ce a fost luată în privința sa. După momentul informării persoana a cărei corespondență, trimeri poștale sau obiecte au fost ridicate și percheziționate are dreptul de a lua cunoștință de activitățile efectuate.

(8) Dispozițiile art. 143 alin. (4) se aplică în mod corespunzător.

(9) Măsura poate fi prelungită în condițiile art.142, fără ca durata totală să poată depăși 1 an.

Art.146. Utilizarea investigatorilor sub acoperire

(1) Autorizarea folosirii investigatorilor sub acoperire se poate dispune de procurorul care supraveghează sau efectuează urmărirea penală, pe o perioadă de maximum 60 de zile dacă:

a) există o suspiciune rezonabilă cu privire la pregătirea sau săvârșirea de către suspect a unei infracțiuni contra securității naționale prevăzute de Codul penal și de alte legi speciale, precum și în cazul infracțiunilor de trafic de stupefiante, trafic de arme, trafic de persoane, acte de terorism, spălare a banilor, falsificare de

monede sau alte valori, șantaj, lipsire de libertate, evaziune fiscală, în cazul infracțiunilor de corupție, sau în cazul unor alte infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa de 5 ani închisoare sau mai mare, ori există o suspiciune rezonabilă că o persoană este implicată în activități infracționale ce au legătură cu infracțiunile enumerate mai sus;

b) măsura este necesară și proporțională cu restrângerea drepturilor și libertăților fundamentale, date fiind particularitățile cauzei, importanța informațiilor sau a probelor ce urmează a fi obținute sau gravitatea infracțiunii;

c) probele sau localizarea și identificarea suspectului ori inculpatului nu ar putea fi obținute în alt mod sau obținerea lor ar presupune dificultăți deosebite ce ar prejudicia ancheta, ori există un pericol pentru siguranța persoanelor sau a unor bunuri de valoare.

(2) Măsura se dispune de procuror, din oficiu sau la cererea organului de cercetare penală, prin ordonanță care trebuie să cuprindă, în afara mențiunilor prevăzute la art. 286 alin. (2):

a) indicarea măsurii concrete încuviințate;

b) perioada pentru care s-a autorizat măsura;

c) identitatea atribuită investigatorului sub acoperire precum și activitățile pe care le va desfășura;

d) numele suspectului sau inculpatului, sau al persoanei supuse măsurii de supraveghere tehnică, sau datele de identificare ale acestora, dacă sunt cunoscute.

(3) În cazul în care procurorul apreciază că este necesar ca investigatorul sub acoperire să poată folosi dispozitive tehnice pentru a obține fotografii sau înregistrări audio și video, sesizează judecătorul de drepturi și libertăți în vederea emiterii mandatului de supraveghere tehnică.

(4) Investigatorii sub acoperire sunt lucrători operativi din cadrul poliției și din cadrul organelor de stat care desfășoară, potrivit legii, activități de informații în vederea asigurării securității naționale, anume desemnați în acest scop, și pot fi folosiți numai pe perioada determinată în mandatul judecătorului sau în autorizația procurorului.

(5) Investigatorul sub acoperire culege date și informații în baza ordonanței emise potrivit alin.(1) - (3), pe care le pune, în totalitate, la dispoziția procurorului care efectuează sau supraveghează urmărirea penală, întocmind un proces-verbal.

(6) Investigatorului sub acoperire îi este interzis să provoace comiterea de infracțiuni.

(7) Organele judiciare pot folosi sau pune la dispoziția investigatorului sub acoperire orice înscrisuri ori obiecte necesare pentru desfășurarea activității autorizate. Activitatea persoanei care pune la dispoziție sau folosește înscrisurile ori obiectele nu constituie infracțiune.

(8) Investigatorii sub acoperire pot fi audiați ca martori în cadrul procesului penal. Pentru motive întemeiate, investigatorul poate fi audiat în aceleași condiții ca și martorii amenințați.

(9) Durata măsurii poate fi prelungită pentru motive temeinic justificate, în cazul în care sunt satisfăcute condițiile prevăzute în alin.(1), fiecare prelungire neputând depăși 60 de zile. Durata totală a măsurii, în aceeași cauză și cu privire la aceeași persoană, nu poate depăși 1 an.

Art.147. Măsuri de protecție a investigatorilor sub acoperire

(1) Identitatea reală a investigatorilor sub acoperire nu poate fi dezvăluită.

(2) Procurorul care supraveghează sau efectuează urmărirea penală, judecătorul de drepturi și libertăți sau instanța au dreptul de a cunoaște adevărata identitate a investigatorului sub acoperire, cu respectarea secretului profesional.

Art.148. Constatarea unei infracțiuni de corupție sau a încheierii unei convenții

(1) Constatarea unei infracțiuni de corupție sau a încheierii unei convenții se poate dispune de procurorul care supraveghează sau efectuează urmărirea penală, pe o perioadă de maximum 60 de zile dacă:

a) există o suspiciune rezonabilă cu privire la pregătirea sau săvârșirea de către suspect a unei infracțiuni de trafic de stupefiante, trafic de arme, trafic de persoane, acte de terorism, spălare a banilor, falsificare de monede sau alte valori, șantaj, lipsire de libertate, evaziune fiscală, în cazul infracțiunilor de corupție, sau în

cazul unor alte infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa închisorii mai mare de 5 ani sau dacă există o suspiciune rezonabilă că o persoană este implicată în activități infracționale care au legătură cu infracțiunile enumerate mai sus;

b) măsura este necesară și proporțională cu restrângerea drepturilor și libertăților fundamentale, date fiind particularitățile cauzei, importanța informațiilor sau a probelor ce urmează a fi obținute ori gravitatea infracțiunii;

c) probele nu ar putea fi obținute în alt mod sau obținerea lor ar presupune dificultăți deosebite ce ar prejudicia ancheta, ori un pericol pentru siguranța persoanelor sau a unor bunuri de valoare.

(2) Măsura se dispune de procuror, din oficiu sau la cererea organului de cercetare penală, prin ordonanță care trebuie să cuprindă: date cu privire la persoana ce va pune în executare măsura, încadrarea juridică și descrierea infracțiunii, scopul și perioada în care se va executa măsura.

(3) Activitatea persoanei care participă la constatarea unei infracțiuni de corupție sau de încheiere a unei convenții nu constituie infracțiune.

(4) Persoana care pune în executare aceste măsuri întocmește un proces-verbal care conține: datele la care măsura a început și s-a încheiat, date cu privire la persoana care a pus în aplicare măsura, descrierea dispozitivelor tehnice utilizate în cazul în care s-a autorizat de către judecătorul de drepturi și libertăți folosirea mijloacelor tehnice de supraveghere, numărul și identitatea persoanelor cu privire la care a fost pusă în aplicare măsura.

(5) Persoana care pune în executare măsura constatării unei infracțiuni de corupție sau încheierii unei convenții poate fi audiată ca martor în cadrul procesului penal, cu respectarea dispozițiilor privind audierea martorilor protejați, dacă organul judiciar apreciază că audierea este necesară.

(6) Organele judiciare pot folosi sau pune la dispoziția persoanei care pune în executare măsura constatării unei infracțiuni de corupție sau încheierii unei convenții orice înscrisuri, sau obiecte necesare pentru desfășurarea activității autorizate. Persoana care pune la dispoziție sau folosește înscrisurile sau obiectele nu va comite o infracțiune prin desfășurarea acestor activități în cazul în care acestea sunt incriminate drept infracțiuni.

(7) Ordonanța procurorului poate fi prelungită pentru motive temeinic justificate, în cazul în care sunt îndeplinite condițiile prevăzute de alin.(1), fiecare prelungire neputând depăși 60 de zile.

(8) Durata totală a măsurii, cu privire la aceeași persoană și aceeași faptă, nu poate depăși un an.

(9) Constatarea unei infracțiuni de corupție sau încheierii unei convenții nu constituie provocare.

Art.149. Livrarea supravegheată

(1) Livrarea supravegheată poate fi autorizată, prin ordonanță, de către procurorul care supraveghează sau efectuează urmărirea penală, la solicitarea instituțiilor sau organelor legal abilitate.

(2) Livrarea supravegheată poate fi dispusă numai în următoarele cazuri:

a) dacă descoperirea sau arestarea persoanelor implicate în transportul ilegal de droguri, arme, obiecte furate, materiale explozive, nucleare, alte materiale radioactive, sume de bani și alte obiecte care rezultă din activități ilicite sau obiecte utilizate în scopul comiterii de infracțiuni nu ar putea fi făcută în alt mod sau ar presupune dificultăți deosebite ce ar prejudicia ancheta ori un pericol pentru siguranța persoanelor sau a unor bunuri de valoare;

b) dacă descoperirea sau dovedirea infracțiunilor săvârșite în legătură cu livrarea de transporturi ilegale sau suspecte ar fi imposibilă ori foarte dificilă în alt mod.

(3) Livrarea supravegheată presupune ca, în mod expres, toate statele prin care sunt tranzitate transporturile ilegale sau suspecte:

a) să fie de acord cu intrarea pe teritoriul acestora a transportului ilegal sau suspect și cu ieșirea acestuia de pe teritoriul statului;

b) să garanteze faptul că transportul ilegal sau suspect este supravegheat permanent de către autoritățile competente;

c) să garanteze faptul că procurorul, organele de poliție sau alte autorități de stat competente sunt înștiințate în ceea ce privește rezultatul urmăririi penale împotriva persoanelor acuzate de infracțiuni care au constituit obiectul tehnicii speciale de cercetare la care se face referire la alin. (1).

(4) Dispozițiile alin. (3) nu se aplică în cazul în care o convenție internațională ratificată sau un acord internațional are dispoziții contrare.

(5) Ordonanța procurorului trebuie să cuprindă: numele suspectului sau inculpatului, dacă sunt cunoscute, dovezile din care rezultă caracterul ilicit al bunurilor ce urmează să intre, să tranziteze sau să iasă de pe teritoriul țării, modalitate în care va fi efectuată supravegherea. Procurorul trebuie să emită câte o ordonanță pentru fiecare livrare supravegheată dispusă.

(6) Livrarea supravegheată este pusă în aplicare de către poliție sau de altă autoritate competentă. Procurorul stabilește modul de punere în aplicare a livrării supravegheate.

(7) Punerea în aplicare a livrării supravegheate nu constituie infracțiune.

(8) Organele prevăzute în alin. (5) au obligația de a întocmi, la finalizarea livrării supravegheate pe teritoriul României, un proces-verbal cu privire la activitățile desfășurate, pe care îl înaintează procurorului.

Art.150. Identificarea abonatului, proprietarului sau utilizatorului unui sistem de telecomunicații ori a unui punct de acces la un sistem informatic

(1) Procurorul care supraveghează sau efectuează urmărirea penală poate solicita unui furnizor de servicii identificarea abonatului, proprietarului sau utilizatorului unui sistem de telecomunicații, unui mijloc de telecomunicații ori a unui punct de acces la un sistem informatic, sau comunicarea dacă un anumit mijloc de comunicații sau punct de acces la un sistem informatic este folosit sau activ, ori a fost folosit sau activ la o anumită dată, în cazul în care există o suspiciune rezonabilă cu privire la săvârșirea unei infracțiuni și există temeiuri pentru a se crede că datele solicitate constituie probe.

(2) Măsura se dispune de procuror, din oficiu sau la cererea organului de cercetare penală, prin ordonanță care trebuie să cuprindă: persoana sau furnizorul de servicii care este în posesia sau care are sub control datele, numele suspectului sau inculpatului, atunci când sunt cunoscute, motivarea îndeplinirii condițiilor prevăzute în alin.(1), menționarea obligației persoanei sau furnizorului de servicii de a comunica imediat, în condiții de confidențialitate datele solicitate.

(3) Furnizorii de servicii sunt obligați să colaboreze cu organele de urmărire penală pentru executarea ordonanței procurorului și să pună de îndată la dispoziția acestora datele solicitate.

(4) Persoanele care sunt chemate să colaboreze cu organele de urmărire penală au obligația de a păstra secretul operațiunii efectuate, încălcarea acestei obligații fiind pedepsită potrivit legii penale.

Art. 151 Obținerea listei convorbirilor telefonice

(1) Procurorul care supraveghează sau efectuează urmărirea penală poate solicita unui furnizor de servicii de telecomunicații comunicarea listei apelurilor telefonice efectuate și primite de la un anumit post telefonic, în cazul în care există o suspiciune rezonabilă cu privire la săvârșirea unei infracțiuni și există temeiuri pentru a se crede că datele solicitate constituie probe .

(2) Măsura se dispune de procuror, din oficiu sau la cererea organului de cercetare penală, prin ordonanță care trebuie să cuprindă: furnizorul de servicii care este în posesia sau care are sub control datele, numele suspectului sau inculpatului, atunci când sunt cunoscute, motivarea îndeplinirii condițiilor prevăzute în alin.(1), menționarea obligației persoanei sau furnizorului de servicii de a comunica imediat, în condiții de confidențialitate datele solicitate.

(3) Furnizorii de servicii sunt obligați să colaboreze cu organele de urmărire penală pentru executarea ordonanței procurorului și să pună de îndată la dispoziția acestora datele solicitate.

(4) Persoanele care sunt chemate să colaboreze cu organele de urmărire penală au obligația de a păstra secretul operațiunii efectuate, încălcarea acestei obligații fiind pedepsită potrivit legii penale.

CAPITOLUL V

Conservarea rapidă a datelor informatice sau provenite din sisteme de telecomunicații

Art. 152. Conservarea rapidă a datelor informatice și a datelor privind traficul informațional

(1) Dacă există o suspiciune rezonabilă cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni, în scopul strângerii de probe ori identificării suspectului sau a inculpatului, procurorul poate dispune conservarea imediată a datelor informatice ori a datelor referitoare la traficul informațional, în cazul în care există pericolul pierderii sau modificării acestora.

(2) Conservarea se dispune de procuror, din oficiu sau la cererea organului de cercetare penală, pe o durată de maximum 90 de zile, prin ordonanță care trebuie să cuprindă: persoana sau furnizorul de servicii în posesia căruia se află datele informatice sau care le are sub control, numele suspectului sau inculpatului dacă este cunoscut, motivarea îndeplinirii condițiilor prevăzute în alin.(1), durata pentru care a fost emisă, menționarea obligației persoanei sau furnizorului de servicii de a conserva imediat datele informatice și de a le menține integritatea, în condiții de confidențialitate.

(3) Măsura conservării poate fi prelungită pentru motive temeinic justificate, de procuror o singură dată pe o durată de maximum 90 de zile.

(4) Ordonanța procurorului se transmite, de îndată, oricărui furnizor de servicii sau oricărei persoane în posesia căreia se află datele prevăzute la alin.(1) ori care le are sub control, aceasta fiind obligată să le conserve imediat, în condiții de confidențialitate.

(5) În cazul în care datele referitoare la traficul informațional se află în posesia mai multor furnizori de servicii, furnizorul de servicii în posesia sau sub controlul căruia se află datele informatice are obligația de a pune, de îndată, la dispoziția organului de urmărire penală informațiile necesare identificării celorlalți furnizori de servicii, în vederea cunoașterii tuturor elementelor din lanțul de comunicare folosit.

(6) În termenul prevăzut în alin. (2) și (3) procurorul care supraveghează sau efectuează urmărirea penală, dispune ridicarea datelor conservate de la persoana sau furnizorul de servicii care le deține ori dispune ridicarea acestei măsuri. Dispozițiile art.168 alin.(4) și (5) ori art.169 se aplică corespunzător.

(7) Până la terminarea urmăririi penale, procurorul este obligat să încunoaștețe, în scris, persoanele față de care se efectuează urmărirea penală și ale căror date au fost conservate.

Art.153. Conservarea rapidă a datelor provenite din sisteme de telecomunicații

Dispozițiile art.152 se aplică în mod corespunzător și în cazul în care conservarea rapidă se referă la datele ce privesc la traficul din sistemele de telecomunicații.

CAPITOLUL VI

Percheziția

Art.154. Dispoziții comune

(1) Percheziția poate fi domiciliară, corporală, informatică sau a unui vehicul.

(2) Percheziția se efectuează cu respectarea demnității și a vieții private.

SECȚIUNEA 1

Percheziția domiciliară

Art.155. Cazurile și condițiile în care se poate dispune percheziția domiciliară

(1) Percheziția domiciliară ori a bunurilor aflate în domiciliu poate fi dispusă dacă există o suspiciune rezonabilă cu privire la săvârșirea unei infracțiuni de către o persoană și se presupune că percheziția poate conduce la descoperirea și strângerea probelor cu privire la această infracțiune, la conservarea urmelor infracțiunii sau la prinderea suspectului ori inculpatului .

(2) Prin domiciliu se înțelege o locuință, încăpere, dependință, sediul unei persoane juridice sau al unei autorități publice sau orice alt spațiu ce aparține unei persoane fizice sau juridice.

Art.156. Procedura de emitere a mandatului de percheziție domiciliară

(1) Percheziția domiciliară poate fi dispusă în cursul urmăririi penale, la cererea procurorului, de judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află sediul parchetului din care face parte procurorul care efectuează sau supraveghează urmărirea penală. În cursul judecății, percheziția se dispune, din oficiu sau la cererea procurorului, de către instanța investită cu judecarea cauzei.

(2) Cererea formulată de procuror trebuie să cuprindă:

a) descrierea locului unde urmează a se efectua percheziția;

b) indicarea probelor sau a datelor din care rezultă suspiciunea rezonabilă cu privire la săvârșirea unei infracțiuni;

c) indicarea infracțiunii, indicarea probelor sau a datelor din care rezultă că în locul în care se solicită efectuarea percheziției se află suspectul ori inculpatul, ori pot fi descoperite probe cu privire la săvârșirea infracțiunii sau urme ale infracțiunii.

d) numele, prenumele și, dacă este necesar, descrierea suspectului sau inculpatului care se bănuiește că se află în locul unde se efectuează percheziția, indicarea urmelor infracțiunii ori a altor obiecte care se presupune că există în locul ce urmează a fi percheziționat.

(3) Procurorul înaintează cererea împreună cu dosarul cauzei judecătorului de drepturi și libertăți.

(4) Cererea prin care se solicită încuviințarea efectuării percheziției domiciliare se soluționează, în camera de consiliu, fără citarea părților. Participarea procurorului este obligatorie.

(5) Judecătorul dispune, prin încheiere, admiterea cererii, atunci când este întemeiată, și încuviințarea efectuării percheziției și emite de îndată mandatul de percheziție. Întocmirea minutei este obligatorie.

(6) Încheierea instanței și mandatul de percheziție trebuie să cuprindă:

a) denumirea instanței;

b) data, ora și locul emiterii;

c) numele, prenumele și calitatea persoanei care a emis mandatul de percheziție;

d) perioada pentru care s-a emis mandatul, care nu poate depăși 15 zile;

e) scopul pentru care a fost emis;

f) descrierea locului unde urmează a se efectua percheziția;

g) numele sau denumirea persoanei la domiciliul, reședința ori sediul căreia se efectuează percheziția;

h) numele suspectului sau inculpatului, dacă este cunoscut;

i) descrierea suspectului sau inculpatului care se bănuiește că se află în locul unde se efectuează percheziția, indicarea urmelor infracțiunii sau a altor obiecte despre care se presupune că există în locul ce urmează a fi percheziționat;

j) mențiunea că mandatul de percheziție poate fi folosit o singură dată;

k) semnătura judecătorului și ștampila instanței.

(7) În cazul în care judecătorul de drepturi și libertăți apreciază că nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute în art.155 dispune, prin încheiere, respingerea cererii de efectuare a unei percheziții domiciliare.

(8) Încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra cererii de încuviințare a efectuării percheziției domiciliare nu este supusă niciunei căi de atac.

(9) O nouă cerere de efectuare a unei percheziții domiciliare în același loc poate fi formulată dacă au apărut ori s-au descoperit fapte sau împrejurări noi, necunoscute la momentul soluționării cererii anterioare de către judecător.

(10) În cursul judecății, din oficiu sau la cererea procurorului, instanța de judecată poate dispune efectuarea unei percheziții în scopul prinderii inculpatului arestat preventiv, precum și în cazul în care există suspiciuni rezonabile că în locul unde se solicită efectuarea percheziției există mijloace materiale de probă ce au legătură

cu infracțiunea ce face obiectul cauzei. Dispozițiile alin. (2) – (7) și dispozițiile art.155 se aplică în mod corespunzător.

Art. 166. Percheziția informatică și accesul într-un sistem informatic

(1) Judecătorul de drepturi și libertăți poate dispune efectuarea unei percheziții informatice, la cererea procurorului, atunci când pentru descoperirea și strângerea probelor este necesară cercetarea unui sistem informatic sau a unui suport de stocare a datelor informatice.

(2) Prin accesul la un sistem informatic se înțelege pătrunderea într-un sistem informatic sau mijloc de stocare a datelor informatice fie direct, fie de la distanță, prin intermediul unor programe specializate ori prin intermediul unei rețele, în scopul de a identifica probe.

(3) Prin sistem informatic se înțelege orice dispozitiv sau ansamblu de dispozitive interconectate ori aflate în relație funcțională, dintre care unul sau mai multe asigură prelucrarea automată a datelor, cu ajutorul unui program informatic.

(4) Prin date informatice se înțelege orice reprezentare de fapte, informații sau concepte sub o formă adecvată prelucrării într-un sistem informatic, inclusiv un program capabil să determine executarea unei funcții de către un sistem informatic.

(5) Procurorul înaintează cererea prin care se solicită încuviințarea efectuării percheziției informatice sau accesul într-un sistem informatic împreună cu dosarul cauzei judecătorului de drepturi și libertăți .

(6) Cererea se soluționează în camera de consiliu, fără citarea părților. Participarea procurorului este obligatorie.

(7) Judecătorul dispune prin încheiere admiterea cererii, atunci când aceasta este întemeiată, încuviințarea efectuării percheziției informatice sau accesului la un sistem informatic și emite de îndată mandatul de percheziție sau de acces.

(8) Încheierea instanței trebuie să cuprindă:

- a) denumirea instanței;
- b) data, ora și locul emiterii;
- c) numele, prenumele și calitatea persoanei care a emis mandatul;
- d) perioada pentru care s-a emis mandatul;
- e) scopul pentru care a fost emis,
- f) numele suspectului sau inculpatului, dacă sunt cunoscute,
- g) mențiunea că mandatul poate fi folosit o singură dată,
- h) semnătura judecătorului și ștampila instanței

(9) Încheierea prin care judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță asupra cererii de încuviințare a efectuării percheziției informatice sau a accesului într-un sistem informatic nu este supusă niciunei căi de atac.

(10) În cazul în care, cu ocazia efectuării percheziției unui sistem informatic sau a unui suport de stocare a datelor informatice, se constată că datele informatice căutate sunt cuprinse într-un alt sistem informatic sau suport de stocare a datelor informatice și sunt accesibile din sistemul sau suportul inițial, procurorul dispune de îndată conservarea, copierea datelor informatice identificate și va solicita de urgență completarea autorizației inițiale.

(11) În vederea executării percheziției dispuse, pentru asigurarea integrității datelor informatice stocate pe obiectele ridicate procurorul dispune efectuarea de copii.

(12) Dacă ridicarea obiectelor care conțin datele informatice prevăzute la alin. (1) ar afecta grav desfășurarea activității persoanelor care dețin aceste obiecte, procurorul poate dispune efectuarea de copii, care servesc ca mijloc de probă.

(13) Cu privire la datele informatice identificate prin accesul la un sistem informatic procurorul poate dispune, prin ordonanță:

- a) realizarea și conservarea unei copii a acestor date informatice;
- b) suprimarea accesării sau îndepărtarea acestor date informatice din sistemul informatic.

(14) Copiile prevăzute la alineatele precedente se realizează cu mijloace tehnice și proceduri adecvate de natură să asigure integritatea informațiilor conținute de acestea.

(15) Percheziția în sistem informatic sau a unui suport de stocare a datelor informatice se efectuează în prezența suspectului sau a inculpatului, dacă este posibil, a unui reprezentant al acestuia sau a unui martor.

(16) Procesul-verbal de percheziție informatică ori de acces la un sistem informatic trebuie să cuprindă:

a) numele persoanei de la care a fost ridicat sistemul informatic sau suporturile de stocare a datelor informatice ori numele persoanei al cărei sistem informatic a fost accesat conform alin. (2);

b) numele persoanei care a efectuat percheziția;

c) numele persoanelor prezente la efectuarea percheziției;

d) descrierea și enumerarea sistemelor informatice ori suporturilor de stocare a datelor informatice față de care s-a dispus percheziția;

e) descrierea și enumerarea activităților desfășurate;

f) descrierea și enumerarea datelor informatice descoperite cu ocazia percheziției ori a accesului la date informatice.

(17) Organele de urmărire penală trebuie să ia măsuri ca percheziția informatică ori accesul într-un sistem informatic să fie efectuate fără ca faptele și împrejurările din viața personală a celui la care se efectuează percheziția ori accesul la un sistem informatic să devină, în mod nejustificat, publice.

(18) Datele informatice identificate cu caracter secret se păstrează în condițiile legii.

(19) În cazul accesului la un sistem informatic, dispozițiile art. 143 se aplică în mod corespunzător.

Art. 167. Ridicarea de obiecte și înscrisuri

Organul de urmărire penală sau instanța de judecată are obligația să ridice obiectele și înscrisurile ce pot servi ca mijloc de probă în procesul penal.

Art.168. Predarea obiectelor, înscrisurilor sau a datelor informatice

(1) În cazul în care există o suspiciune rezonabilă cu privire la pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni și sunt temeiuri de a se crede că un obiect sau un înscris poate servi ca mijloc de probă în cauză, organele de urmărire penală sau instanța de judecată pot dispune persoanei fizice sau juridice în posesia căreia se află să le prezinte și să le predea, sub luare de dovadă.

(2) De asemenea, în condițiile alin.(1), organele de urmărire penală sau instanța de judecată pot dispune ca:

a) orice persoană fizică sau juridică de pe teritoriul României să comunice datele informatice, aflate în posesia sau sub controlul său, care sunt stocate într-un sistem informatic ori pe un suport de stocare informatic;

b) orice furnizor de servicii care oferă prestații pe teritoriul României să comunice datele din posesia sau de sub controlul său referitoare la abonați și la astfel de servicii.

(3) Prin noțiunea de date referitoare la abonați se înțelege orice informație, sub formă de date informatice sau sub orice altă formă, deținută de un furnizor de servicii, referitoare la abonații acestor servicii, altele decât datele referitoare la trafic sau conținut și care permit stabilirea:

a) tipului de serviciu de comunicații utilizat, dispozițiilor tehnice luate în această privință și perioadei serviciului;

b) identității, adresei poștale sau geografice, numărului de telefon al abonatului și oricărui alt număr de contact, precum și a datelor referitoare la facturare și plată, disponibile în baza unui contract sau a unui aranjament de servicii;

c) oricărei alte informații referitoare la locul în care se găsesc echipamentele de comunicație, disponibile în baza unui contract sau a unui aranjament de servicii.

(4) Ordonanța organelor de urmărire penală sau încheierea instanței trebuie să cuprindă: numele și semnătura persoanei care a dispus predarea, numele persoanei ce este obligată să predea obiectul, înscrisul sau datele informatice, descrierea obiectului, înscrisului sau a datelor informatice ce trebuie predate, precum și data și locul unde trebuie să fie predate.

(5) Dacă organul de urmărire penală sau instanța de judecată apreciază că și o copie a unui înscris sau a datelor informatice poate servi ca mijloc de probă, reține numai copia.

(6) Dacă obiectul, înscrisul sau datele informatice au caracter secret ori confidențial, prezentarea sau predarea se face în condiții care să asigure păstrarea secretului ori a confidențialității.

Art. 169. Ridicarea silită de obiecte și înscrisuri

(1) Dacă obiectul sau înscrisul cerut nu este predat de bunăvoie, organul de urmărire penală, prin ordonanță sau instanța de judecată, prin încheiere, dispune ridicarea silită. În cursul judecării dispoziția de ridicare silită a obiectelor sau înscrisurilor se comunică procurorului, care ia măsuri de aducere la îndeplinire, prin organul de cercetare penală.

(2) Împotriva ordonanței organului de urmărire penală se poate face plângere de orice persoană interesată. Dispozițiile art. 251 alin. (1) – (6) se aplică în mod corespunzător.

CAPITOLUL VII

Expertiza

Art.170. Dispunerea efectuării expertizei

(1) Efectuarea unei expertize se dispune când evaluarea unor fapte sau împrejurări ce prezintă importanță pentru aflarea adevărului în cauză, impune constatarea și opinia unui expert.

(2) Expertiza se dispune, în cursul urmăririi penale, de către organul de urmărire penală prin ordonanță motivată, la cererea părților, subiecților procesuali principali ori a avocaților acestora, sau din oficiu. În cursul judecării, expertiza se dispune de instanță prin încheiere motivată, la cererea părților, persoanei vătămate sau a avocaților acestora, a procurorului sau din oficiu.

(3) Cererea de efectuare a expertizei trebuie formulată în scris, cu indicarea faptelor și împrejurărilor supuse evaluării și a obiectivelor care trebuie lămurite de expert.

(4) Expertiza poate fi efectuată de experți oficiali sau de experți independenți autorizați din țară sau din străinătate. Specialiștii care funcționează în cadrul organelor judiciare sunt asimilați experților oficiali.

(5) Expertiza medico-legală se efectuează în cadrul instituțiilor medico-legale. La efectuarea expertizei pot participa experți independenți autorizați, numiți la solicitarea părților sau subiecților procesuali principali.

(6) Ordonanța organului de urmărire penală sau încheierea instanței prin care se dispune efectuarea expertizei trebuie să indice faptele sau împrejurările pe care expertul trebuie să le evalueze, obiectivele la care trebuie să răspundă, termenul în care trebuie efectuată expertiza precum și persoanele ce urmează a fi numite experți ori instituția desemnată.

(7) În domeniile strict specializate, dacă pentru înțelegerea probelor sunt necesare anumite cunoștințe specifice sau alte asemenea cunoștințe, instanța poate solicita opinia unei personalități sau a mai multor personalități ori specialiști din domeniul respectiv. Dispozițiile relative la audierea martorului sunt aplicabile în mod corespunzător.

Art.171 Numirea expertului

(1) Expertul este numit prin ordonanța organului de urmărire penală sau prin încheierea instanței.

(2) Organul de urmărire penală sau instanța desemnează, de regulă, un singur expert, cu excepția situațiilor în care, ca urmare a complexității expertizei, sunt necesare cunoștințe specializate din discipline distincte, situație în care desemnează doi sau mai mulți experți

(3) Când expertiza urmează să fie efectuată de o instituție medico-legală, de un laborator de expertiză criminalistică sau de orice institut de specialitate, organul de urmărire penală ori instanța se adresează acestora pentru efectuarea expertizei. Instituția medico-legală, laboratorul de expertiză criminalistică sau institutul de specialitate desemnează unul sau mai mulți experți în vederea efectuării expertizei.

(4) Părțile și subiecții procesuali principali au dreptul să solicite ca la efectuarea expertizei să participe un expert recomandat de acestea. În cazul în care expertiza este dispusă de instanță procurorul poate solicita ca un expert recomandat de acestea să participe la efectuarea expertizei.

- (5) Instituția medico-legală, ori laboratorul de expertiză criminalistică sau institutul de specialitate poate solicita, atunci când consideră necesar, participarea specialiștilor de la alte instituții sau avizul acestora.
- (6) Organul judiciar care a dispus efectuarea expertizei sau părțile pot solicita numele experților desemnați de instituția medico-legală, laboratorul de expertiză criminalistică sau de alte instituții.

Art.172 Incompatibilitatea expertului

- (1) O persoană aflată în vreunul din cazurile de incompatibilitate prevăzute de art.63 nu poate fi desemnată ca expert, iar în cazul în care a fost desemnată, hotărârea judecătorească nu se poate întemeia pe constatările și concluziile acesteia. Motivul de incompatibilitate trebuie dovedit de cel ce îl invocă.
- (2) Participarea ca expert de mai multe ori în aceeași cauză constituie motiv de incompatibilitate, cu excepția celui recomandat de parte.
- (3) Dispozițiile art.65 - 67 se aplică în mod corespunzător.

Art.173. Drepturile și obligațiile expertului

- (1) Expertul are dreptul de a refuza efectuarea expertizei pentru aceleași motive pentru care martorul poate refuza depunerea mărturiei.
- (2) Expertul are dreptul să ia cunoștință de materialul dosarului necesar pentru efectuarea expertizei.
- (3) Expertul poate cere lămuriri organului judiciar care a dispus efectuarea expertizei cu privire la anumite fapte ori împrejurări ale cauzei ce trebuie evaluate.
- (4) Expertul poate cere lămuriri părților și subiecților procesuali principali, cu încuviințarea și în condițiile stabilite de organele judiciare.
- (5) Expertul are dreptul la un onorariu pentru activitatea depusă în vederea efectuării expertizei, pentru cheltuielile pe care ar trebui să le suporte sau le - a suportat pentru efectuarea expertizei. Quantumul onorariului este stabilit de către organele judiciare în funcție de natura și complexitatea cauzei și de cheltuielile suportate sau care urmează a fi suportate de către expert. Dacă expertiza este efectuată de instituția medico-legală ori laboratorul de expertiză criminalistică sau de institutul de specialitate, onorariul este stabilit în condițiile prevăzute de legea specială.
- (6) Expertul poate beneficia și de măsurile de protecție prevăzute de art. 126.
- (7) Expertul are obligația de a se prezenta în fața organelor de urmărire penală sau a instanței de judecată ori de câte ori este chemat și de a-și întocmi raportul de expertiză cu respectarea termenului limită stabilit în ordonanța organului de urmărire penală sau în încheierea instanței. Termenul limită din ordonanță sau încheiere poate fi prelungit, la cererea expertului, pentru motive întemeiate, fără ca prelungirea totală acordată să fie mai mare de șase luni.
- (8) Întârzierea sau refuzul nejustificat de efectuare a expertizei atrage răspunderea civilă a expertului sau a instituției desemnate să o efectueze pentru prejudiciile cauzate.

â

Art.174. Înlocuirea expertului

- (1) Expertul poate fi înlocuit dacă în mod nejustificat nu finalizează raportul de expertiză până la termenul fixat, sau dacă manifestă dezinteres față de însărcinarea ce i-a fost încredințată.
- (2) Înlocuirea se dispune, cu citarea expertului, prin ordonanță de către organele de urmărire penală sau prin încheiere de către instanță, care se comunică asociației sau corpului profesional de care aparține expertul. Expertului înlocuit i se poate aplica de către procuror sau judecător o amendă judiciară de la 500 la 5000 lei. Dispozițiile art. 173 alin. (8) se aplică în mod corespunzător.
- (3) Expertul este, de asemenea, înlocuit când este admisă cererea sa de abținere sau o cerere de recuzare, ori în cazul în care se află în imposibilitate obiectivă de a efectua sau finaliza expertiza.
- (4) Expertul înlocuit trebuie să pună de îndată la dispoziția organului judiciar toate actele sau obiectele încredințate precum și observațiile cu privire la activitățile desfășurate până la momentul înlocuirii sale.

Art.175. Procedura expertizei

- (1) Organul de urmărire penală sau instanța de judecată, când dispune efectuarea unei expertize, fixează un termen la care sunt chemate părțile, subiecții procesuali principali precum și expertul, dacă acesta a fost desemnat.
- (2) La termenul fixat se aduce la cunoștința procurorului, a părților, a subiecților procesuali principali și a expertului obiectul expertizei și întrebările la care expertul trebuie să răspundă, și li se pune în vedere că au dreptul să facă observații cu privire la aceste întrebări și că pot cere modificarea sau completarea lor. De asemenea, după caz, sunt indicate expertului obiectele pe care urmează să le analizeze.
- (3) Expertul este înștiințat cu privire la faptul că are obligația de a analiza obiectul expertizei, de a indica cu exactitate orice observație sau constatare și de a expune o opinie imparțială cu privire la faptele sau împrejurările evaluate în conformitate cu regulile științei și expertizei profesionale.
- (4) Părțile și subiecții procesuali principali sunt încunoștințați că au dreptul să ceară numirea a câte unui expert recomandat de fiecare dintre ele, care să participe la efectuarea expertizei.
- (5) După examinarea obiecțiilor și cererilor făcute de părți, de subiecții procesuali principali și expert, organul de urmărire penală sau instanța de judecată pune în vedere expertului termenul în care urmează a fi efectuată expertiza, încunoștințându-l totodată dacă la efectuarea acesteia urmează să participe părțile sau subiecții procesuali principali.
- (6) Atunci când expertiza urmează să fie efectuată de o instituție medico-legală, de un laborator de expertiză criminalistică sau de orice institut de specialitate, sunt aplicabile dispozițiile art. 171 alin. (3), nefiind necesară prezența expertului în fața organului judiciar.

Art.176. Efectuarea expertizei

- (1) Expertiza poate fi efectuată cu privire la obiecte sau persoane.
- (2) În vederea examinării acestor obiecte, experții au dreptul să procedeze la deschiderea sau redeschiderea sigiliilor, și la punerea de noi sigilii, după ce au reambalat, dacă a fost necesar, obiectele pe care au fost însărcinați să le examineze. Despre aceste activități experții fac mențiune în raportul de expertiză.
- (3) În cazul în care obiectul expertizei nu se poate examina, expertiza se efectuează în baza documentației pusă la dispoziția expertului.

Art.177. Raportul de expertiză

- (1) După efectuarea expertizei, constatările și opinia expertului sunt expuse într-un raport scris.
- (2) Când sunt mai mulți experți se întocmește un singur raport de expertiză. Dacă există deosebiri de păreri, opiniile separate sunt consemnate în cuprinsul acestuia.
- (3) Raportul de expertiză se depune la organul judiciar care a dispus efectuarea expertizei.
- (4) Raportul de expertiză cuprinde:
 - a) partea introductivă, în care se arată organul judiciar care a dispus efectuarea expertizei, data când s-a dispus efectuarea acesteia, numele și prenumele expertului, obiectivele la care expertul urmează să răspundă, data la care a fost efectuată, materialul pe baza căruia expertiza a fost efectuată, mențiunea dacă părțile care au participat la aceasta au dat explicații în cursul expertizei, data întocmirii raportului de expertiză;
 - b) partea expozitivă, ce cuprinde descrierea operațiilor de efectuare a expertizei, obiecțiile sau explicațiile părților, precum și analiza acestor obiecții ori explicații în lumina celor constatate de expert;
 - c) concluziile, care cuprind răspunsurile la obiectivele stabilite de organele judiciare, precum și orice alte precizări și constatări rezultate din efectuarea expertizei, în legătură cu obiectivele expertizei.
- (5) În situația în care expertiza a fost efectuată în lipsa părților ori a subiecților procesuali principali, aceștia sau avocatul lor sunt încunoștințați cu privire la întocmirea raportului de expertiză și cu privire la dreptul la studierea raportului.

Art.178. Audierea expertului

- (1) În cursul urmăririi penale sau al judecării expertul poate fi audiat de organul de urmărire penală sau de instanță, la cererea procurorului, a părților, a subiecților procesuali principali sau din oficiu dacă organul judiciar apreciază că audierea este necesară pentru lămurirea constatărilor sau concluziilor expertului.
- (2) Dacă expertiza a fost efectuată de o instituție medico-legală, laborator de expertiză criminalistică sau institut de specialitate, instituția va desemna un expert, dintre persoanele care au participat la efectuarea expertizei, ce urmează a fi audiat de către organul de urmărire penală sau de instanță.
- (3) Audierea expertului se efectuează potrivit dispozițiilor privitoare la audierea martorilor.

Art.179. Suplimentul de expertiză

- (1) Când organul de urmărire penală sau instanța constată, la cerere sau din oficiu, că expertiza nu este completă, iar această deficiență nu poate fi suplinită prin audierea expertului, dispune efectuarea unui supliment de expertiză de către același expert. Când aceasta nu este posibilă se dispune efectuarea unei alte expertize de către un alt expert.
- (2) Când expertiza a fost efectuată în cadrul instituției medico-legale a unui laborator de expertize criminalistice sau a unui institut de specialitate, organul de urmărire penală sau instanța se adresează instituției respective în vederea efectuării suplimentului de expertiză.

Art.180. Efectuarea unei noi expertize

- (1) Organul de urmărire penală sau instanța dispune efectuarea unei noi expertize atunci când concluziile raportului de expertiză sunt neclare sau contradictorii, ori între conținutul și concluziile raportului de expertiză există contradicții, iar aceste deficiențe nu pot fi înlăturate prin audierea expertului.
- (2) Când organul de urmărire penală sau instanța de judecată dispune efectuarea unei noi expertize de către o instituție medico-legală, aceasta este efectuată de o comisie.

Art.181. Lămuriri cerute la institutul de emisiune

În cazurile privitoare la infracțiunea de falsificare de monedă sau de alte valori, organul de urmărire penală sau instanța poate cere lămuriri institutului de emisiune.

Art.182. Prezentarea scriptelor de comparație

- (1) În cauzele privind infracțiuni de fals în înscrisuri, organul de urmărire penală sau instanța de judecată poate dispune să fie prezentate scripte de comparație.
- (2) Dacă scriptele se găsesc în depozite publice, autoritățile în drept sunt obligate a le elibera.
- (3) Dacă scriptele se găsesc la o persoană care nu este soț sau rudă apropiată cu suspectul sau inculpatul sau care nu poate fi audiată ca martor în cauză, organul de urmărire penală ori instanța îi pune în vedere să le prezinte.
- (4) Scriptele se introduc într-un plic sigilat care se vizează de organul de urmărire penală sau de președintele completului de judecată și se semnează de acela care le prezintă.
- (5) Organul de urmărire penală ori instanța poate solicita suspectului sau inculpatului să prezinte o piesă scrisă cu mâna sa, ori să scrie după dictare.
- (6) Dacă suspectul sau inculpatul refuză, se face mențiune în procesul-verbal. Refuzul de a se conforma solicitării organului de urmărire penală sau instanței nu poate fi interpretat în defavoarea suspectului sau inculpatului.

Art.183. Expertiza medico-legală psihiatrică

- (1) În cazul infracțiunii de omor, omor calificat sau a infracțiunilor comise de minorii cu vârsta între 13-16 ani, în cazul uciderii sau vătămării copilului nou-născut ori a fătului de către mamă, precum și atunci când organul de urmărire penală sau instanța are o îndoială asupra stării psihice a suspectului sau inculpatului, raportat la momentul săvârșirii infracțiunii ce face obiectul acuzației, se dispune efectuarea unei expertize medico-legale psihiatrice, stabilindu-se, totodată, termenul de prezentare în vederea examinării.

- (2) Expertiza se efectuează în cadrul instituției medico-legale de către o comisie, constituită potrivit legii.
- (3) Expertiza medico-legală psihiatrică se efectuează după obținerea consimțământului scris al persoanei ce urmează a fi supusă expertizei, exprimat în prezența unui avocat ales sau din oficiu, în fața organului judiciar, iar în cazul minorului și în prezența reprezentantului legal.
- (4) În cazul în care suspectul sau inculpatul refuză în cursul urmăririi penale efectuarea expertizei organul de urmărire penală sesizează judecătorul de drepturi și libertăți în vederea emiterii unui mandat de aducere în scopul prezentării la comisia medico-legală psihiatrică.
- (5) În cazul în care consideră că este necesară o examinare complexă, ce necesită internarea medicală a suspectului sau a inculpatului într-o instituție sanitară de specialitate, iar acesta refuză internarea, comisia medico-legală sesizează organul de urmărire penală sau instanța cu privire la necesitatea luării măsurii internării nevoluntare.
- (6) În cursul urmăririi penale, procurorul dacă apreciază că solicitarea comisiei medico-legale este întemeiată poate cere judecătorului de drepturi și libertăți de la instanța căreia i-ar reveni competența să judece cauza în primă instanță sau de la instanța corespunzătoare în grad acesteia în a cărei circumscripție se află locul de internare, ori sediul parchetului din care face parte procurorul care a întocmit propunerea, luarea măsurii internării nevoluntare în vederea efectuării expertizei psihiatrice, pe o perioadă de cel mult 60 de zile.
- (7) Propunerea procurorului de luare a măsurii internării nevoluntare trebuie să cuprindă, după caz, mențiuni cu privire la: fapta pentru care se efectuează cercetarea penală, încadrarea juridică, denumirea infracțiunii ; faptele și împrejurările din care rezultă îndoiala asupra stării psihice a suspectului sau inculpatului, sesizarea comisiei medico-legale psihiatrice cu privire la refuzul suspectului sau inculpatului de a se interna, motivarea necesității luării măsurii internării și a proporționalității acesteia cu scopul urmărit. Propunerea împreună cu dosarul cauzei, se prezintă judecătorului de drepturi și libertăți.
- (8) Judecătorul de drepturi și libertăți fixează ziua și ora de soluționare a propunerii de luare a măsurii internării nevoluntare, în cel mult 3 zile de la data sesizării, având obligația de a-l cita pe suspect sau inculpat pentru termenul fixat. Termenul se comunică procurorului precum și avocatului suspectului sau inculpatului, căruia i se acordă, la cerere, dreptul de a studia dosarul cauzei și propunerea formulată de procuror.
- (9) Soluționarea propunerii de luare a măsurii internării nevoluntare se face numai în prezența suspectului sau inculpatului, afară de cazul când acesta este dispărut, se sustrage sau când din cauza stării sănătății sau din cauză de forță majoră ori stare de necesitate, nu se poate prezenta.
- (10) Participarea procurorului și a avocatului ales sau numit din oficiu al suspectului sau inculpatului este obligatorie.
- (11) În cazul admiterii propunerii de internare nevoluntară, încheierea judecătorului trebuie să cuprindă:
- a) descrierea faptei de care este acuzat suspectul sau inculpatul, încadrarea juridică și denumirea infracțiunii ;
 - b) faptele și împrejurările din care rezultă îndoială asupra stării psihice a suspectului sau inculpatului,
 - c) motivarea necesității luării măsurii internării nevoluntare în vederea efectuării expertizei medico-legale psihiatrice și a proporționalității acesteia cu scopul urmărit.
 - d) durata măsurii internării.
- (12) După luarea măsurii, suspectului sau inculpatului i se aduc la cunoștință, de îndată, în limba pe care o înțelege, motivele internării, încheindu-se în acest sens un proces-verbal.
- (13) După dispunerea internării, dacă suspectul sau inculpatul se află în stare de deținere, judecătorul de drepturi și libertăți informează administrația locului de deținere despre măsura internării și dispune transferul arestatului într-o secție de psihiatrie a unui penitenciar spital.
- (14) Împotriva încheierii judecătorului de drepturi și libertăți se poate face contestație la judecătorul de drepturi și libertăți de la instanța ierarhic superioară de către suspect, inculpat sau de procuror în termen de 24 de ore de la comunicare.
- (15) Contestația formulată de suspect sau inculpat împotriva încheierii prin care s-a dispus internarea nevoluntară nu este suspensivă de executare și se soluționează în termen de 3 zile de la data înregistrării acesteia.

- (16) În vederea soluționării contestației, judecătorul de la instanța ierarhic superioară este obligat să îl citeze pe suspect sau inculpat. Participarea procurorului la judecarea contestației este obligatorie.
- (17) În vederea soluționării contestației formulate de suspect sau de inculpat, este suficient ca judecătorul de la instanța ierarhic superioară să comunice acestuia și procurorului data stabilită pentru judecarea contestației și să le dea posibilitatea de a depune observații scrise până la acea dată, afară de cazul când apreciază că prezența suspectului sau inculpatului, participarea procurorului și formularea de concluzii orale de către aceștia sunt necesare pentru justa soluționare a contestației.
- (18) În cazul admiterii contestației formulate de suspect sau inculpat, judecătorul de la instanța ierarhic superioară dispune respingerea propunerii de internare și punerea de îndată în libertate a suspectului sau inculpatului dacă acesta nu este arestat în cauză sau într-o altă cauză.
- (19) Dosarul cauzei se restituie procurorului în termen de 24 de ore de la soluționarea contestației. Dacă încheierea judecătorului de drepturi și libertăți nu este atacată cu contestație, acesta este obligat să restituie dosarul procurorului în termen de 24 de ore de la expirarea termenului de contestație.
- (20) În cursul judecății, dacă inculpatul refuză efectuarea expertizei ori nu se prezintă în vederea examinării la comisia medico-legală psihiatrică, instanța, din oficiu sau la cererea procurorului dispune emiterea unui mandat de aducere în condițiile art. 266.
- (21) Măsura internării nevoluntare poate fi luată de instanță la sesizarea comisiei medico-legale psihiatrice. Dispozițiile alin.(6) - (19) se aplică în mod corespunzător.
- (22) Imediat după luarea măsurii internării nevoluntare sau în cazul schimbării ulterioare a locului de internare, judecătorul de drepturi și libertăți, instanța sau președintele completului de judecată de la instanța ierarhic superioară, care a dispus măsura, încunoștințează despre aceasta și despre locul internării un membru al familiei suspectului sau inculpatului ori o altă persoană desemnată de acesta, precum și instituția medico-legală care efectuează expertiza, încheindu-se în acest sens un proces-verbal. Instituția de specialitate are obligația de a informa organele judiciare despre schimbarea locului internării.
- (23) Hotărârea prin care dispune internarea nevoluntară se pune în executare de procuror prin intermediul organelor de poliție.
- (24) În cazul în care suspectul sau inculpatul este aflat în stare de deținere, judecătorul de drepturi și libertăți sau instanța ce a dispus măsura internării într-o instituție de specialitate în vederea efectuării expertizei medico-legale psihiatrice informează, de îndată, administrația locului de deținere despre măsura dispusă.
- (25) Măsura internării medicale în vederea efectuării expertizei medico-legale psihiatrice poate fi prelungită o singură dată de judecătorul de drepturi și libertăți, la propunerea motivată a procurorului sau de instanța de judecată, pe o durată de cel mult 45 de zile. Comisia de expertiză medico-legală psihiatrică sesizează procurorul sau, după caz, instanța, asupra necesității prelungirii măsurii internării cu cel puțin 7 zile înainte de expirarea acesteia. Sesizarea trebuie să conțină descrierea activităților efectuate, motivele pentru care examinarea nu a fost finalizată pe parcursul internării, examinările ce urmează a fi efectuate, precizarea perioadei pentru care este necesară prelungirea. Dispozițiile alin.(6) - (24) se aplică în mod corespunzător.
- (26) În cazul în care înainte de expirarea duratei internării nevoluntare se constată că aceasta nu mai este necesară, comisia de expertiză medico-legală psihiatrică sesizează de îndată organul care a dispus măsura în vederea încetării măsurii. Sesizarea se soluționează de urgență, în camera de consiliu, cu participarea procurorului, după ascultarea avocatului ales sau din oficiu al persoanei internate. Încheierea pronunțată de judecătorul de drepturi și libertăți sau de instanță nu este supusă niciunei căi de atac.
- (27) Dacă în cursul efectuării expertizei medico-legale psihiatrice se constată că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 248, comisia de expertiză medico-legală psihiatrică sesizează organele judiciare în vederea luării măsurii de siguranță a internării medicale provizorii.
- (28) Perioada în care suspectul sau inculpatul a fost internat într-o instituție de specialitate în vederea efectuării expertizei psihiatrice se deduce din durata pedepsei, în condițiile art.72 din Codul penal.